

УДК 658

Педан Ф.П.;

Руденська Г.В.;

Ткаченко М.В., к.т.н.;

Федоренко Р.М., к.е.н.

Центр воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України
імені Івана Черняхівського

Сучасний стан та перспективи розвитку автоматизації процесів управління фінансово-економічною діяльністю у Збройних Силах України

Современное положение и перспективы развития автоматизации процессов управления финансово-экономической деятельностью в Вооруженных Силах Украины

Modern position and prospects of development of automation processes of financial and economic activities in the Armed Forces of Ukraine

Резюме. У статті проведено аналіз функціональності існуючих автоматизованих систем фінансового обліку у ЗС України та запропоновано один із варіантів інтеграції цих систем на різних рівнях управління фінансовою діяльністю ЗС України на базі системи SAP/R3.

Ключові слова: бухгалтерський облік, фінансово-економічна діяльність, автоматизація, інтеграція, ERP-система.

Резюме. В статье проведен анализ существующих автоматизированных систем финансового учета в ВС Украины и предложен один из вариантов интеграции этих систем на разных уровнях управления финансовой деятельностью ВС Украины на базе системы SAP/R3.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, финансово-экономическая деятельность, автоматизация, интеграция, ERP-система.

Resume. The article analyzes the existing automated systems of financial accounting in the Ukrainian Armed Forces and one of the proposed options for integrating these systems at different levels of financial management of the Ukrainian Armed Forces based system SAP/R3.

Keywords: accounting, financial economic activity, automation, integration, ERP-system.

Постановка проблеми. На сьогодні у Збройних Силах України для автоматизації бухгалтерського обліку й аналізу фінансово-економічної діяльності використовується декілька програмних систем. За допомогою цих систем вирішується майже весь спектр фінансових задач, але ці системи на рівні даних між собою не інтегровані. Тому питання інтеграції систем в єдине інформаційне середовище для отримання достовірної інформації та більш ефективного управління фінансовими ресурсами Збройних Сил України на рівні вищого керівництва Збройних Сил є актуальною.

Метою статті є визначення напрямів вирішення задачі інтеграції фінансових програмних систем Збройних Сил (ЗС) України в

єдине інформаційне середовище на основі аналізу функціональності існуючих систем автоматизації.

Викладення основного матеріалу. У Міністерстві оборони України впроваджена система автоматизації ведення бухгалтерського обліку у фінансових органах ЗС України “Парус – Бюджетна установа 8” (далі –система “Парус”), склад системи представлений на рис. 1.

Комплексна система “Парус” забезпечує автоматизацію наступних основних бізнес-напрямків фінансово-економічної діяльності: управління фінансами, логістикою, виробництвом, персоналом, а також страхування [1, 2].

Рис. 1. Склад системи автоматизації ведення бухгалтерського обліку в фінансових органах ЗС України “Парус – Бюджетна установа 8”.

За допомогою системи “Парус” у Міністерстві оборони (МО) автоматизовані наступні фінансові процеси:

- складання та затвердження зведеного кошторису МО України;
- розподіл бюджетних асигнувань серед розпорядників коштів нижчого рівня;
- складання та затвердження кошторису на централізовані видатки;
- розподіл бюджетних асигнувань на централізовані видатки серед забезпечуючих департаментів та управлінь центрального апарату МО та Генерального штабу ЗС України;
- формування та контроль виконання кошторисів;
- облік фінансування та виконання плану централізованих закупівель;
- облік юридичних та фінансових зобов'язань, розрахунків із дебіторами та кредиторами;
- ведення бухгалтерського обліку та складання звітності;
- формування аналітичних довідок та інших формалізованих документів.

Додатково заплановано поєднання обліку договорів на централізовані закупівлі з реєстрацією юридичних зобов'язань та контролем відповідності кошторису та помісячному розпису, вдосконалення обліку

кредиторської та дебіторської заборгованостей за централізованими закупівлями.

На сьогодні “Парус – Бюджетна установа 8” використовується у центральному апараті (Департаменту фінансів) та на рівні видів ЗС України, а у перспективі в регіональних розрахункових центрах. Існує пілотний проект згідно якого у 86 військових частинах Повітряних Сил ЗС України впроваджуються складові автоматизованої системи управління фінансово-економічною діяльністю на базі програмного забезпечення “Парус” [3].

Завдяки використанню відкритих стандартів при проектуванні та розробці системи, програмний комплекс “Парус” у подальшому може бути використаний як складова Єдиної системи управління адміністративно-господарчими процесами ЗС України.

У Генеральному штабі ЗС України впроваджено програмну систему (ПС) “Русло-1С”, яка призначена для автоматизації процесів ведення первинного обліку оборонних ресурсів в військових частинах на основі комплексної автоматизації бухгалтерського обліку з одночасним формуванням даних для завантаження у програмний комплекс (ПК) “Формуляр ВЧ” [4]. ПС “Русло-1С” реалізована на базі платформи “1С: Підприємство 7.7”. Склад ПС представлено на рис. 2.

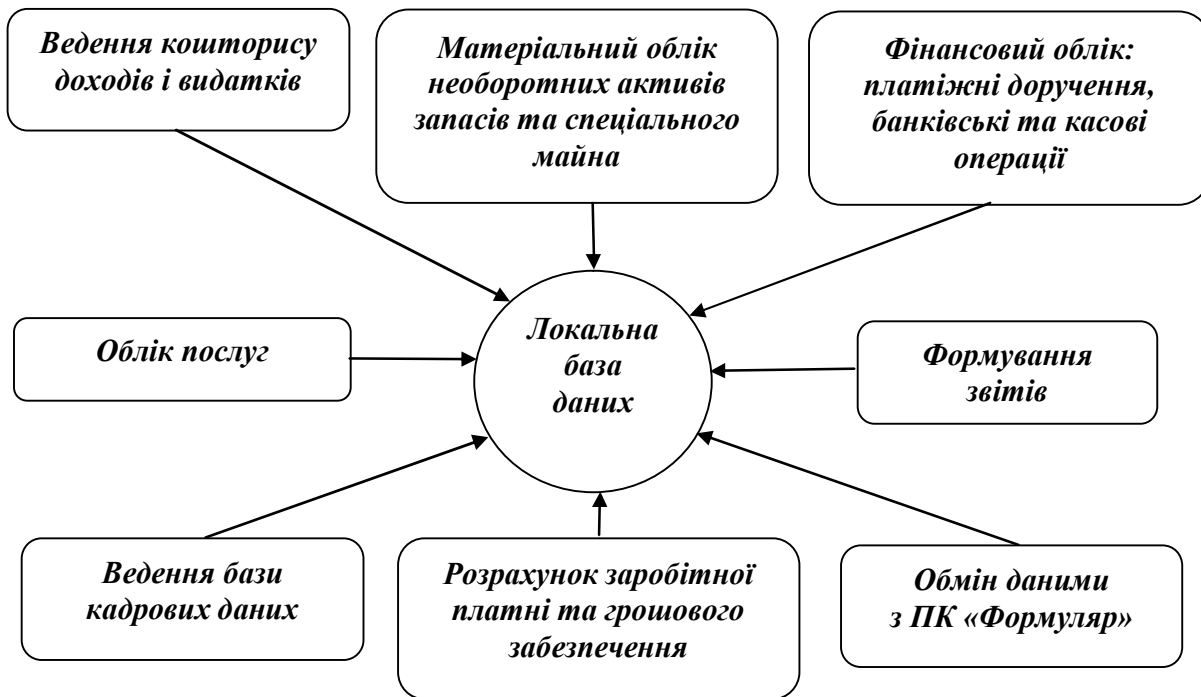

Рис. 2 Склад програмної системи “Русло-1С”.

Область застосування: всі військові частини ЗС України, в структурі яких є фінансові служби, централізовані склади і арсенали.

Конфігурація є готовим рішенням щодо автоматизації більшості ділянок бухгалтерського обліку [4]:

- банківські і касові операції (банківська виписка, прибутковий і видатковий касові ордера), облік підзвітних сум;
- облік необоротних активів (надходження, нарахування зносу, ремонт і модернізація, ліквідація, індексація), по номенклатурних картках, матеріально-відповідальних особах, джерелах фінансування;
- облік запасів (надходження, переміщення, списання) по джерелах фінансування;
- одержання і надання послуг (реалізація);
- облік спеціального майна;
- облік нарахування і виплати грошового забезпечення військовослужбовцям;
- облік нарахування і виплати заробітної плати працівникам ЗС України;
- податковий облік (податкові накладні, коригування, книга придбань і книга продажів).

У конфігурації реалізовано бюджетування та облік фінансування за різними джерелами фінансування з аналітичним обліком за статтями, відповідно до кодів економічної класифікації витрат (КЕКВ).

Головними особливостями ПС “Русло-1С” у порівнянні із звичайними бухгалтерськими програмами є наступні:

- задоволення специфічних вимог щодо ведення бухгалтерського обліку у військових частинах ЗС України (облік спеціального майна, нарахування грошового забезпечення військовослужбовцям, облік витрат по статтях кошторису МО України тощо);
- формування додаткових розрізів обліку оборонних ресурсів (кадрових, фінансових і матеріальних), що забезпечують автоматичне завантаження бази даних до ПК “Формуляр ВЧ”. Тим самим забезпечується достовірність даних у ПК “Формуляру ВЧ”.

Для забезпечення інформаційної сумісності ПС “Русло-1С” і ПК “Формуляр ВЧ” в систему “Русло-1С” з ПК “Формуляр ВЧ” імпортуються відповідні класифікатори та обмін даними здійснюється за допомогою спеціальних програм імпорту та експорту даних на рівні електронних носіїв [4], що ускладнює експлуатацію цих систем.

З вересня 2006 року у ЦАМО та ГШ ЗС України почалась розробка та впровадження Єдиної системи управління адміністративно-господарською діяльністю ЗС України на базі SAP/R3.

Автоматизація фінансової діяльності у системі SAP/R3 виконується за допомогою модулів Фінансової бухгалтерії – FI (Financial Accounting), Управління бюджетом - FM (Funds Management) та Контролінгу – CO (Controlling).

Вказані модулі глибоко інтегровані між собою [5, 6]. Крім своєї внутрішньої інтеграції фінансова складова інтегрується з іншими модулями системи - Зарплата, Логістика, Нерухомість, Особовий склад і відображають їх бізнес-процеси у вартісному вимірі в режимі реального часу та активного контролю виконання бюджету [7].

Реалізовані наступні функції цієї системи:

- складання та затвердження зведеного кошторису МО України;
- формування та контроль виконання кошторисів;
- облік банківських операцій;
- облік касових операцій;
- облік юридичних та фінансових зобов'язань;
- облік розрахунків із дебіторами та кредиторами;
- облік основних засобів;
- формування звітності.

При впровадженні системи SAP/R3 в інших сферах господарської діяльності Збройних сил, наприклад, логістиці чи обліку нерухомого майна, бухгалтерські дані можуть бути передані з системи SAP/R3 в інші, у тому числі і "Парус" та "Русло-1С", так як бухгалтерські проводки в SAP/R3 створюються автоматично і доцільно їх використовувати для отримання загальних фінансових звітів. У свою чергу, дані про фінансові ресурси з системи "Парус" можуть вивантажуватись у сховище даних Business Warehouse системи SAP/R3, на базі якої створюється робочі місця вищих керівників ЗС України, як інструмент аналізу загального стану

фінансово-господарської діяльності для прийняття обґрунтованих рішень.

Крім того, система SAP/R3 належить до класу ERP-систем, що надає наступні переваги при фінансовому обліку:

- одночасне відображення даних процесів у взаємопов'язаних системах;
- підтримка сумісного використання інформації та ієрархічного доступу до неї;
- виключення дублювання введення даних;
- узгодженість аналітичного та синтетичного обліків;
- паралельне відображення як у бухгалтерському, так і в управлінському обліках;
- введення активного контролю бюджету та витрат;
- можливість глибокого і оперативного аналізу діяльності;
- скорочення часу на прийняття та ухвалення управлінських рішень;
- забезпечення більш ефективного управління фінансовими ресурсами.

Порівняння функціональності автоматизованих систем фінансового обліку наведено у таблиці 1.

Аналіз функціональності системи "Парус" (див. таблицю 1) показує, що ця система може бути умовно віднесена до класу ERP-систем тому, на думку авторів, доцільно інтеграцію автоматизованих систем фінансового обліку здійснювати на основі системи SAP/R3 і використовувати ці дві системи на вищому та регіональному рівнях фінансової діяльності ЗСУ (рис. 3).

Таблиця 1

Порівняння функціональності автоматизованих систем фінансового обліку

з/п	Фінансові процеси	SAP/R3	Парус	Русло-1С
1.	Складання та затвердження зведеного кошторису МО України	+	+	-
2.	Розподіл бюджетних асигнувань серед розпорядників коштів нижчого рівня	+	+	-
3.	Розподіл бюджетних асигнувань на централізовані видатки серед забезпечуючих департаментів правління ЦАМО та ГШ ЗС України	+	+	-
4.	Формування та контроль виконання кошторисів	+	+	-
5.	Формування юридичних і фінансових зобов'язань	+	+	+
6.	Облік банківських операцій	+	+	+
7.	Облік касових операцій	+	+	+
8.	Облік розрахунків з дебіторами	+	+	+
9.	Облік розрахунків з кредиторами	+	+	+
10.	Закриття фінансового року	+	+	+
11.	Облік основних засобів	+	+	+
12.	Управлінський облік доходів та витрат	+	+	-
13.	Візуалізація узагальненої інформації для керівників	+	-	-

з/п	Фінансові процеси	SAP/R3	Парус	Русло-1С
	вищого рівня			
14.	Аналіз попередніх фінансових операцій без обмежень за часом та за обсягами	+	-	-
15.	Інтеграція з іншими сферами господарчої діяльності	+	-	-
16.	Неможливість дублювання фінансової інформації	+	-	-

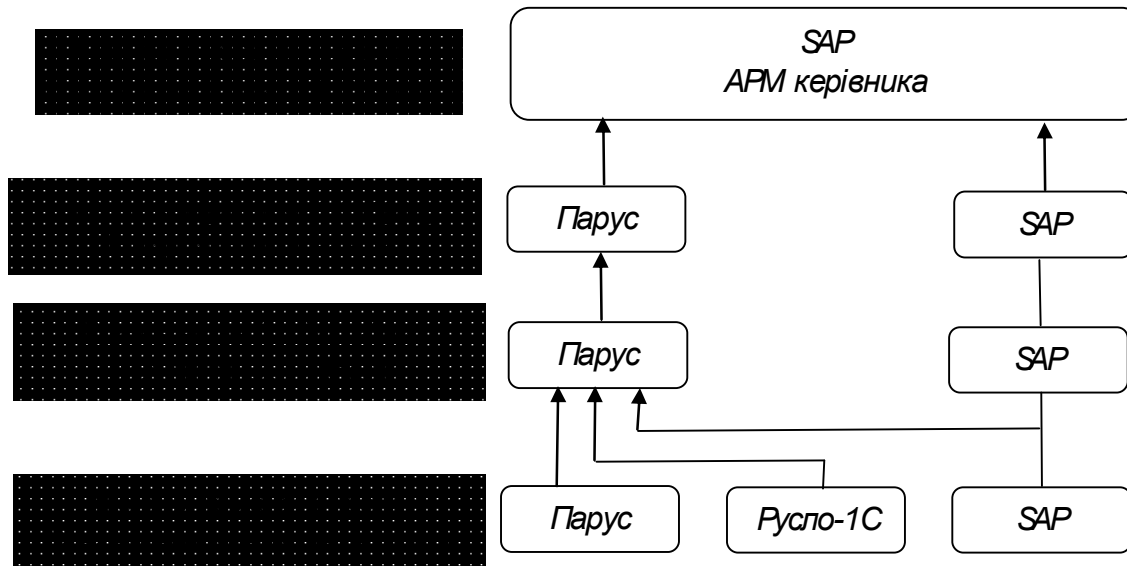

Рис. 3. Використання програмних систем у фінансових органах ЦАМО та ЗС України

Висновки. Таким чином, автоматизація діяльності фінансових органів ЦАМО і ЗС України здійснено за допомогою систем “Парус” і “Русло-1С”, які задовольняють потреби в цілому, але є низка питань, що залишаються за межами цих систем:

узагальнення інформації на вищих рівнях (рівня армійських корпусів, командувань видів ЗС України, ЗС України в цілому);

аналіз історії фінансової діяльності від окремої військової частини до ЗС України в цілому;

виключення дублювання ведення даних за всі ЗС України;

комплексна інтеграція фінансових питань в різноманітних галузях діяльності ЗС України - фінансовий облік, матеріальний облік, підтримка кадрового забезпечення, підтримка юридичної діяльності, забезпечення медичної діяльності та інше.

Перераховані питання та інтеграція існуючих фінансових систем може бути здійснена на основі ERP-системи SAP/R3.

Перешкодою щодо впровадження системи SAP/R3 в діяльність ЗС України є її коштовність в ході впровадження. Тому в подальшому будуть розглянуті питання економічної обґрунтованості впровадження ERP системи SAP/R3 в діяльність ЗС України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Управление финансами: финансовое планирование – Корпорация ПАРУС [електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.parus.com/solutions/corporate/system/346/>
2. Система управления Парус – функциональные возможности системы [електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://camco.ru/products/parus/functions>
3. Закупівлі ТОВ Парус-Спецпроект [електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://z.texty.org.ua/seller/13059>
4. Програмна система автоматизації обліку ресурсів у фінансовій службі вч «Русло-1С»: посібник для користувачів. – К.: ТОВ НДІ “Екотех”, 2009. – 133с.
5. Библиотека SAP/R3 - Финансы [електронний ресурс] / – Режим доступу: http://help.SAP/R3.com/SAP/R3help_erp2005/helpdata/ru/38/e34434c0df0c6ee10000009b38f83b/frameeset.htm
6. Кале Вивек Внедрение SAP/R3 R/3: Руководство для менеджеров и инженеров / Кале Вивек, пер. с англ. П. А. Панов - М.: Компания АйТи, 2006. — 511 с.
7. SAP/R3 для обороны и безопасности – SAP/R3 библиотеки [електронний ресурс]/ Режим доступу: https://help.SAP/R3.com/erp_hcm_ias_2013_01/helpdata/en/85/bada8041474ee2a115b683ed427f45/content.htm?frameset=/en/8b/cd